MTV Oy/Suvi Aherto

Lausunto
18.3.2025

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

KAA 7/2024 vp Yle kuriin nyt!

MTV Oy kiittää mahdollisuudesta lausua kansalaisaloitteesta koskien Yleisradion toimintaa.

Kansalaisaloitteessa on monta kannatettavaa ajatusta. Kansalaisaloitteen otsikon muotoilu kuitenkin lienee tarkoituksellisesti raflaava. Siksi on tarpeen todeta, että poliittiset päätöksentekijät eivät voi, eikä heidän pidä ohjata journalistista päätöksentekoa. Riippumaton media on demokratian kulmakivi. Mediaa, edes julkista, sinänsä ei siis pidä ”laittaa kuriin”, mutta toisaalta on ymmärrettävä kansalaisaloitteen tavoite tehokkaampaan varainkäyttöön, eli ”Ylen varainkäytön kuriin laittaminen”, sitä on ajatuksena helppo kannattaa.

Alla huomioitamme kansalaisaloitteen sisältöön:

Kansalaisaloite: ”Vaadimme, että Yleisradio osallistuu tiukempiin taloudellisiin sopeutustoimiin ja sen lakisääteiset tehtävät rajataan tarkemmin vastaamaan kansalaisten tahtoa ja yhteiskunnan tarpeita. Ylen on osoitettava vastuullisuutta verovarojen käytössä ja sopeuduttava julkisen talouden realiteetteihin kuten muidenkin julkisten toimijoiden.”

Ylen toiminnan tehostamisen tarpeesta on helppo olla samaa mieltä. Koko julkinen sektori tehostaa toimintaansa merkittävästi taloudellisen paineen alla. Samaan aikaan kaikki kotimaiset mediatalot ovat tehostaneet toimintaansa, myös muutosneuvotteluiden kautta. Yle on sekä osa julkista sektoria että mediatalo, sen toimintaa ja taloutta on voitava tehostaa siinä missä muutakin julkista sektoria ja koko mediakenttää.

Tällä hetkellä Yleisradion sopeutusten pohjana on parlamentaarisen työryhmän mietintö. Näin myös Yleen kohdistuva talouden sopeuttaminen on kompromissi. Toimenpiteiksi valittiin Ylen määrärahan indeksijäädytykset ja ALV:n korotus. Vaikka kompromissi olisi laihakin, pidämme tärkeänä sitä, että eduskunnan yhteinen kompromissi kuitenkin löytyi, sillä on arvo sinänsä.

Jatkossa hyvin paljon Ylen sopeutuksista ja toiminnan tehostamisesta riippuu parlamentaarisen työryhmän päätösten toimeenpanosta. Parhaillaan valmistelussa on muutoksia lakiin Yleisradiosta mm. varainkäytön avoimuutta koskien. Jos säännöksestä tulee riittävän velvoittava, paitsi poliittinen päätöksenteko, myös kansalaiskeskustelu Yleisradion toiminnasta ja varainkäytön tehokkuudesta helpottuu. Hallituksen esitysluonnoksesta asiaa koskien Ylen hallintoneuvoston tehtäviin määritellään avoimen ja tehokkaan varainkäytön valvonta. Toivomme että tämä heijastuu myös avoimuutta koskevassa pykälässä. Kansalaisaloitteessa viitataan kansalaisten tahtoon ja yhteiskunnan tarpeisiin, myös näiden arviointi helpottuu Ylen avoimuuden toivottavasti merkittävästi lisääntyessä.

Toinen prosessi, jossa tämän kansalaisaloitteen tavoitteisiin voidaan nyt lainsäädännön lisäksi konkreettisesti vaikuttaa, on Yleisradion strategiatyö. Toivomme, että Yle huomioi omassa strategiatyössään tässäkin kansalaisaloitteessa esitetyt perustellut kannanotot ja paitsi tehostaa toimintaansa, myös fokusoi sitä enemmän ydintoimintoihinsa. Tästä myös liikenne- ja viestintävaliokunta voinee halutessaan toiveen esittää.

Kansalaisaloite: ”On myös varmistettava, ettei Yle-veroa koroteta sopeutustoimien seurauksena, vaan Yle ohjataan tarkkarajaisemmilla tehtävillä ja tiukemmalla rahoituksella keskittymään vain tärkeimpiin ydintehtäviinsä: tiedonvälitykseen, ajankohtaisohjelmiin, kansalliskulttuurin tukemiseen ja kriisiajan viestintään.”

MTV on kansalaisaloitteessa mainituista ydintehtävistä samaa mieltä. MTV ei ole osaltaan ehdottanutkaan Yleisradion toiminnan tehostuksia juuri kansalaisaloitteessa mainittuihin ydintehtäviin.

Ylen tiedonvälitystehtävästä on pidettävä kiinni myös jatkossa. Sosiaalisen median ja kansainvälisten jättien vallatessa alaa riippumattomaan, puolueettomaan, päätoimittajavastuulla toimivaan tiedonvälitykseen tarvitaan Suomessa niin julkinen Yle kuin myös kaupalliset mediatoimijat.

Kotimaisten kielten ja kulttuurin tukemiseen laskemme esimerkiksi kotimaisen draamatuotannon. MTV tukee lämpimästi Ylen roolia yhtenä kotimaisen draamatuotannon tukijaloista yhdessä mm. MTV:n ja Sanoman kanssa. Sen sijaan nähdäksemme Yle tulkitsee julkisen palvelun tehtävässään mainittua ”virikkeellistä viihdettä” varsin laajasti ja käyttää varsin paljon resurssejaan viihdetuotantoihin. Viihteellisillä sisällöillä tai esimerkiksi ulkomaisilla sarjoilla kilpailu ei ole eikä sen tule olla Ylen perustehtävä. Viihdetehtävää voisi nykylaajuudesta kaventaa huomattavastikin jättäen näin tilaa myös kaupalliselle medialle ja siitä säästyviä varoja kohdentaa esim. uutis- ja ajankohtaistoimintaan, huoltovarmuustehtäviin sekä kansalliskulttuurin tukemiseen, kuten mainittuihin draamahankintoihin. Ylellä on ja sillä tulee jatkossakin olla merkittävä ja kiistaton rooli kotimaisten kielten ja kulttuurin tärkeänä ei-kaupallisten sisältöjen julkaisijana ja säilyttäjänä.

Ylellä on huoltovarmuuteen ja kriisiajan viestintään liittyen erityistehtäviä ja keskeinen rooli. Samaan aikaan on syytä huomioida, että huoltovarmuus koskee koko journalistista mediaa, median huoltovarmuus ei siis ole yksin Ylen harteilla. Yle tekee jo yhteistyötä huoltovarmuusasioissa muun kotimaisen median kanssa niin Huoltovarmuuskeskuksen Mediapoolin kautta kuin suoraankin. Tätä yhteistyötä on syytä vahvistaa edelleen sekä poikkeustilanteisiin varautumiseksi että esimerkiksi dis- ja misinformaation torjumiseksi.

MTV osallistuu aina mielellään keskusteluun suomalaisen päätoimittajavastuulla toimivan, riippumattoman mediakentän, demokratiamme kulmakiven, elinvoimasta. Kiitämme mahdollisuudesta asiasta lausua ja olla kuultavana ja annamme mielellämme myös lisätietoja tarpeen mukaan.

Kunnioittavasti,
MTV Oy/Suvi Aherto
suvi.aherto@mtv.fi